

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кісліцина Ірина Олександрівна УЧАСТЬ ПРОКУРОРА В УКЛАДЕННІ УГОД ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.	351
Ковальчук Інна Сергіївна ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОКУРОРОМ : ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД.	355
Кравченко Марина Олександрівна ЛЕГІТИМНІСТЬ ЯК ОДНА З ОЗНАК СУДОВОЇ ВЛАДИ.	357
Кубасенко Андрій Володимирович КРИТЕРІЙ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ: ДОСВІД АЗІЙСЬКИХ КРАЇН	359
Храпенко Олена Олегівна ОНЛАЙН-КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ: НОВА ЕРА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ	362
Нестерчук Лілія Петрівна НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ У СИСТЕМІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНСТИТУТІВ: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ	366
Гривенко Владлен Вікторович ЩОДО ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ	370
Зубрицький Олександр Олександрович ЗМІНИ В ДИСЦИПЛІНАРНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ДОСВІД ВКДКА	372
Мозгалюв Віктор Юрійович ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕДАЧАХ ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.	375
Чорний Максим Михайлович ЩОДО ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ПРОКУРОРА	379
Шербатий Роман Романович ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ У КОНТЕКСТІ ДОБОРУ ДО МІСЦЕВОГО СУДУ	381
СЕКЦІЯ 8. ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИКИ	
Чанишева Галія Інсафівна ПРАВО НА СТРАЙК ЗА ПРОЄКТОМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО КОЛЕКТИВНІ ТРУДОВІ СПОРИ»	386
Бориченко Катерина Валеріївна ЩОДО ПРАКТИКИ ІНДЕКСАЦІЇ ПЕНСІЙ В УКРАЇНІ	390
Бурак Володимир Ярославич ПРО ПОШУК НОВОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.	393
Венедіктов Сергій Валентинович ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	396
Вишинецька Світлана Василівна ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ДИРЕКТИВИ 2019/1152 ПРО ПРОЗОРИ ТА ПЕРЕДБАЧУВАНІ УМОВИ ПРАЦІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.	399
Lagutina Iryna Victorivna ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND SAFETY AND HEALTH AT WORK.	401

2. Місяць А. Зміни у дисциплінарних процедурах, про які варто знати адвокатам. URL: <https://vkdka.org/zmini-u-disciplinarnih-procedurah/> (дата звернення: 16.04.2025)

Ключові слова: дисциплінарна відповідальність, адвокатура, регламент, публічність, право на захист.

Keywords: disciplinary liability, advocacy, regulations, publicity, right to defence.

Мозгальов Віктор Юрійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
адвокат*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕДАЧАХ ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

В умовах воєнного стану в Україні сформувався вкрай необхідний запит на підвищення обороноздатності країни, її національної безпеки та підвищення ефективності державного апарату. Застаріле законодавче регулювання та мало ефективний інструментарій, який застосовується Національною поліцією України та Державною службою експортного контролю України у сфері обігу зброї невійськового призначення, здійснення міжнародних передач товарів військового призначення, є такими, що потребують більш ґрунтового та оперативного реформування.

Національна поліція України у межах своєї компетенції наділена повноваженнями зі здійснення дозвільної діяльності у сфері обігу зброї. Правовою основою такої діяльності є Конституція України [1], Закон України «Про Національну поліцію» [2], Постанова Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна» [3], постанови Кабінету Міністрів України [4; 5; 6], накази Міністерства внутрішніх справ України [7; 8]; інші акти. Втім у юридичній літературі слушно приверталась увага, що дозвільна діяльність поліції у сфері обігу вогнепальної зброї не зазнала належного правового регулювання в Законі – надання дозволів на зберігання, перевезення та використання вогнепальної зброї [9, с. 14].

Ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» містить визначення поняття «правоохоронні органи», відповідно до якого до правоохоронних органів віднесено й інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [10]. Верховний суд у складі Великої палати, у постанові по справі № 633/195/17 від 30.08.2023 року встановив, що тлумачення поняття «правоохоронний орган» може ґрунтуватися на п. 1 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних ор-

ганів», при цьому роблячи акцент на частину правоохоронної функції, яка реалізовується конкретним правозастосуванням. Також у вказаній постанові зазначено, що для правильного визначення суті правоохоронного органу звертається увага на визначення відповідного органу в профільному законодавчому акті, що закріплює його правовий статус, та на повноваження, які цей орган прямо реалізовує [11].

Постановою КМУ № 159 «Про затвердження Положення про Державну службу експортного контролю України» від 31.03.2015 року, крім іншого встановлено, що Державна служба експортного контролю України (Держекспортконтроль) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та на право вказаного органу проводити у відповідних, передбачених законом випадках повноцінне розслідування, пов'язані з порушенням суб'єктами здійснення міжнародних передач товарів вимог законодавства у сфері державного експортного контролю, та на право притягувати вказаних суб'єктів до юридичної відповідальності [12]. Слід вказати на логічність такої норми, яка направлена на реалізацію розділу IV Закону України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання».

Таким чином, можна дійти до обґрунтованого висновку про те, що Національна поліція України, включно із її структурними підрозділами (зокрема, й Управлінням контролю за обігом зброї), так саме, як і Держекспортконтроль, є правоохоронними органами.

Постановою КМУ № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему» від 12.10.1992 року встановлено перелік предметів, матеріалів і речовин, підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система [4].

Абзацом 4 ч. 2 ст. 2 Закону України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» [13] передбачено, перелік виключень, на які не поширюється дія вказаного Закону, а саме на: міжнародні передачі зброї невійськового призначення, як то: спортивної чи мисливської зброї, травматичної зброї, іншої зброї, на яку поширюється дія дозвільної системи, а також на складові частини, патрони та боеприпаси до неї. Зазначене також знаходить своє відображення у Списку товарів військового призначення, міжнародні передачі яких підлягають державному контролю, де у позиціях ML1.b, ML2.a, ML14, є окреме виключення для товарів, які використовуються у мисливстві та спорті [14].

Варто звернути увагу, що мисливська та спортивна вогнепальна зброя може оснащуватися аксесуарами (оптичні, коліматорні приціли, глушники, полум'ягасники тощо) та іншими спеціальними комплектувальними виробами (з'ємні обойми, затворні рами, УСІ, тощо), які спеціально призначені для використання разом із такою зброєю, однак Обіг зазначених вище аксесуарів та спеціальних комплектувальних виробів здійснюється в загальному порядку, без необхідності отримання відповідного дозволу [7].

У правозастосовній практиці при проходженні митного контролю у режимі імпорту у органів Державної митної служби виникають питання щодо того, чи є відповідні імпортовані товари вільними у обігу (в частині аксесуарів, оптичного приладдя, тощо) або є такими, що застосовуються із військовими товарами.

Спроба вирішити вказану проблематику була реалізована у законопроектах № 5708 [15] та альтернативного до нього 5708-1 [16], за текстом яких чітко розмежовувались вказані товари, що мало на меті підвищення ефективності правоохоронних органів при міжнародних передачах товарів. Нажаль, після 23.02.2022 року, коли ВРУ у першому читанні було прийнято законопроект № 5708, вказаний законопроект ще не було винесено для другого читання.

На нашу думку, у разі поєднання позиції альтернативного законопроекту № 5708-1 із основним законопроектом, існуючі проблеми могли би бути вирішені не тільки в частині аксесуарів і інших спеціальних комплектувальних виробів, але й в частині чіткого розмежування військової і цивільної зброї.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19#Text>
3. Про право власності на окремі види майна : Постанова Верховної Ради України від 24.01.1995 р. № 19/95-ВР. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2471-12>
4. Про затвердження Положення про дозвільну систему : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-п#Text>
5. Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 р. № 1098. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-п#Text>
6. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2007 р. № 795. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/795-2007-п
7. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : Наказ МВС України від

21.08.1998 р. № 622. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

8. Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану : наказ МВС від 01.03.2022 р. № 170. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0273-22#Text>

9. Миронюк Р. Щодо питання контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в період воєнного стану. *Організаційно-правове забезпечення функціонування підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України в умовах воєнного стану* : матеріали Всеукраїнського круглого столу (м. Дніпро, 3 черв. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 14–18.

10. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19#Text>

11. Верховний Суд колегією суддів Великої Палати Верховного Суду, 30 серпня 2023, 633/195/17. Постанова. (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113396900>

12. Про затвердження Положення про Державну службу експортного контролю України : постанова Кабінету Міністрів України від 31.03.2015 р. № 159. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/159-2015-п#Text>

13. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання : Закон України від 20.02.2003 № 549-IV. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-15

14. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення : постанова Кабінету Міністрів України від 20.11.2003 р. № 1807. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-2003-п#Text>

15. Проект Закону про право на цивільну вогнепальну зброю. Картка законопроекту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190>

16. Проект Закону про право на самозахист та володіння цивільною вогнепальною зброєю. Картка законопроекту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27343>

Ключові слова: правоохоронна діяльність, правоохоронна система, правоохоронні органи, обіг вогнепальної зброї, Національна поліція України, цивільна зброя, військова зброя, Дер-
жекспортконтроль.

Keywords: law enforcement activity, law enforcement system, law enforcement agencies, circulation of firearms, National Police of Ukraine, civilian weapons, military weapons, State Service for Export Control of Ukraine.